

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: V zadevi »Domovine«. — Inšpekcija na — cesti. — Ljubljansko ljudsko šolstvo. — Pisarna za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

V zadevi „Domovine“.

Ker smo mnenja, da se morajo stvari, kakor so se zasukale na Štajerskem zaradi celjske »Domovine«, popolnoma razjasniti in — naj se že izravnaajo tako ali tako — da ne pade na nas nezasluzena krivda, priobčujemo nastopne vrstice, ki nam jih je poslal tovariš Strmšek. »Tovariševi« bralci naj čujejo oba zvona in si naj napravijo svojo sodbo. Ko pride čas, izpregovorimo tudi mi svojo. Želimo pa, da naj poskrbe odločilni krogi na Štajerskem, da se vsa ta zadeva kmalu dožene, da ne bo nepotrebnih razporov in še manj potrebne škode.

Po našem mnenju bi bilo nujno potrebno, da se čimprej sestanejo štajerski tovariši in to zadevo temeljito obravnavajo med seboj. Potem šele naj govore v javnosti.

Tovariš Strmšek piše:

Cenjenim članom »Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic« vljudno naznanjam, da se ne strinjam s »Pozivom«, objavljenim v 18. št. »Uč. Tov.« in ga ne odobrujem. Vodstvo »Zveze« še po zadnjem občnem zboru ni imelo nobene seje in še torej v tej zadevi ni ničesar sklevalo. Ravnotako ne odobrujem članka v 15. št. »U. T.«: »Rezek odmev« in sploh ne postopanja, ki se je pričelo v imenu »Zveze« proti »Domovini« in posvetni inteligenci. Prepričan sem temveč, da bi »Domovina« gotovo bila objavila poročilo o našem shodu, ko bi se ji bilo isto poslalo, uverjen sem tudi, da bi bil g. urednik sam prišel k našemu zboru, ko bi se mu bilo le namignilo, da nam je njegova navzočnost ljuba; prišel bi bil morebiti še marsikdo, ko bi se ga bilo povabilo, kakor se to godi povsod, kjer se gre za nova društva.

Pri starih družtvih, kakor n. pr. pri »Zavezi«, takih posebnih vabil ni treba več.

Ker se pa nalašč ni nikogar vabilo, ko niti sami nismo vedeli, če se bo shod obnesel, ne vidi se mi umestno, sedaj komu njega odsotnost očitati. Da pa ni »Domovina« kriva, če ni dobila po učiteljstvu poročila o zborovanju, pa cenjeno predsedništvo menda najbolje ve.

»Zveze« smo vendar osnovali, da bi družila vso inteligenco in sploh vse, ki so vneti in hočejo delovati za napredek in naobrazbo naroda, ne jih pa razdvajala.

Če je »Domovina« odgovarjala vselej v pravem tonu, blagovolite pa na podlagi teh pojasnil sami presoditi.

Prav žal mi je, da moram s to izjavo v javnost, a zdi se mi neobhodno potrebna, da ne nastane zmešnjava v naših vrstah, med nami in drugimi stanovi pa nepremostljiv prepad. Ne bodimo veliki v malenkostih, ampak lotimo se večjih vprašanj, ki trkajo vedno glasneje na naša vrata. Čuvajmo to lepo našo organizacijo, ki smo si jo ustanovili s tolikim trdom.

»Domovini« pa priporočam, da prijavi vsaj sedaj, četudi post festum, razpravo »Kaj hočemo«, objavljeno v 13. in 14. št. »Uč. Tov.«, kjer se naddrobno pojasnjuje namen naše »Zveze«.

Na Medvedovem selu, dne 22. junija 1904.

Strmšek, podpredsednik »Zveze«.

Inšpekcija na — cesti.

Ko so pred 35. leti sklenili sedanji šolski zakon, so posebno važnost pokladali na nadzorstvo pouka. Zatorej si je država pridržala vse nadzorstvo. Izvzeti niso niti krajni nadzorniki, ker tudi te imenuje vlada.

Dasi je dobro šolstvo v prvi vrsti odvisno od dobrega učiteljstva, vendar se ne da tajiti, da so dobri nadzorniki tudi precejšnja opora šolstvu. A ravno v tej točki marsikdaj mnogo greše, ker pogosto ne gledajo toliko na sposobnost glede na pedagoško naobraženost, kakor pa na več ali manj mehko hrbtenico. To se je pokazalo n. pr. na Kranjskem v dobi »ostrih sapic«. Ako že od učitelja v zadnji gorski vasi zahtevajo takt in takt, toliko bolj je takt potreben nadzorniku, ki naj vodi učiteljstvo vsega okraja. V kolikor nam pove preprosta naša pamet, je duh zakonov o nadzorstvu in dotične instrukcije ta, da bodi nadzornik vodnik šolstva in podpornik učiteljstva, ki mu naj s svojimi izkušnjami in svojim znanjem stoji dobrohotno na strani. Žalibog, da mnogi taki ljudje pogosto ne poznajo svoje naloge, da mislijo, da morajo zaradi dekretiranja za nadzornike postati dedektivi, ki naj učiteljstvo tihotapski zalezujejo, da ga čim večkrat zalotijo na nepravih potih.

Nepobitna resnica je, da je najboljši nadzornik učiteljeva vest. Vestnega učitelja ni treba nikoli priganjati, malomarnega pa tudi deset nadzornikov ne predrugači, saj je znano, da ravno najbolj rafiniranih zločincev ne izvoha tudi najboljša policija.

Nadzornik, ki ne živi v stiku z učiteljstvom, ki zahteva, da naj vse učiteljstvo misli le z njegovimi možgani in ki na učiteljstvo gleda visoko doli s prestola — kmalu izgubi tla ter je šolstvu v veliko kvar.

Učiteljstvo pač samo zahteva, da se napake odpravijo, da se šolstvo vedno izpopolnuje.

Veselo je, ako nadzornik pove svoje mnenje a zahteva pa, da se posluša mnenje učiteljstva, ker le tako je mogoče, da se ukrene pravo. Skrajni absolutizem pa ni rodil še nikoli dobrih sadov.

Obžalujemo sicer ljudi, ki so tako zaostali, da ne vidijo, da sme dandanes vsak delavec zastopati svoje pravice ter postanejo nervozno-besni, če učiteljstvo precizira svoje stališče. Ako jim postopanje učiteljstva greni življenje, so si krivi tega sami, kakor si je bila kriva svoje smrti že marsikaka visoka glava, ki je tlačila svoje podanike. Ne bomo zanikali, da je stališče nadzornikovo težavno, a zahtevati pa smemo — in to bomo tudi vedno zahtevali — da postopajo naši nadzorniki proti nam vsaj lojalno, ako že mislijo, da bi jim bilo v kvar, če bi postopali kolegijalno, o čimer pa prav jako dvomimo. Smatramo pa kot svojo najsvetejšo dolžnost, grajati vse hibe, ki ovirajo napredek slovenskega šolstva.

Kdor opravlja javne posle, mora biti pač toli sposoben, da prebije javno kritiko; kdor pa nima te lastnosti, naj se pa čimprej odtegne javnosti — to bo v korist njemu samemu in javnosti.

In ravno na Kranjskem smo v zadnji dobi doživeli marsikaj, kar je potrebno, da o tem javno razpravljamo. Doživeli smo nečuvene stvari.

Pred letom dni so javno pisali v nekem časniku, da je nadzornik prisluškoval pri vratih. Čakali smo in čakali, da bodo dotični list prisilili do tega, da dementira to vest, ali zaman. Čakali smo porotnih obravnav, a tudi tu niso razpravljali o tem. Pač so ovadili nekaj nedolžnih ljudi pri sodišču, ki so jih izpraševali semintja — in hvala Bogu — v tem je preteklo 42 dni — čas za vložitev tožbe je potekel, in sedaj je Bosna mirna! Nadzornik, ki bi res tako postopal, bi bil pač mogoč le še pri Culukafrih, ker v instrukciji za okr. nadzornike zaman iščemo točke o nadzorovanju za durmi.

A pripetilo se je še hujše. Pri učiteljskih konferencah so pred nedavnim časom voditelji zabičevali svojim učiteljem, da naj pač pazijo na vse — ker nadzornik ustavlja otroke celo na cesti, jim pregleduje zvezke ter jih povprašuje, katerega učitelja ali učiteljico imajo.

Za glavo smo se prijeli, ko smo čuli te vesti in nismo mogli verjeti, da bi bilo kaj takega mogoče. Informirali smo se na raznih straneh in od povsod čuli isto!

Zatorej kak popravek na podlagi § 19. že kar naprej kvitiramo.

Saj ima vendar nadzornik pravico iti v šolo, kadar in kolikorkrat hoče ter pregledati vse, kar hoče; zatorej mu ni treba loviti otrok po cestah in s tem tako jako poniževati sebe, učiteljstvo in šolo. Ali se tako postopanje kaj dosti razločuje od prisluškovanja pri vratih?!

Ako nadzornik dobiva svoje informacije za kvalifikacijo učiteljstva na cesti (o tej izpregovorimo prihodnjič resno besedo) morajo šolska oblastva odločno nasto-

piti proti takemu postopanju, ako pa se to vrši kar tako, potem naj se ne telefonira potom vodstev v lokalne učiteljske konference!

Učiteljstvo pa na vsak način protestuje proti takemu postopanju.

Svoja izvajanja smo pripravljani vedno dokazati ter nas lahko primejo, saj nismo imunit!

Ljubljansko ljudsko šolstvo.

Koliko je v zadnjem času napredovalo in česa je treba, da bi napredovalo tudi v prihodnje?

Konferenčno poročilo. Sestavil in poročal dne 16. junija t. l. pri uradni učiteljski konferenci J. Dimnik.

(Konec.)

Pa tudi metoda se je pri pouku nemščine na ljubljanskih ljudskih šolah izdatno izboljšala. Leta 1894. se je zaradi sklepa okrajne učiteljske konferencije odpravila z ljubljanskih ljudskih šol zastarela slovniška metoda, potom katere so se otroci mučili in trpinčili z raznimi nemškimi slovniškimi definicijami in s prevajanjem raznovrstnih stavkov brez vsake logične zveze. Na nje mesto se je uvedla empiriško-analistiška metoda (direktna metoda), potom katere se uče dandanes vsi moderni jeziki.

L. 1894. se je v I. razredu deklških mestnih šol z višjim odobrenjem odpravil pouk v ženskih ročnih delih in izdal za ročna dela podrobni učni načrt, namenjen vsem kategorijam mestnih deklških šol.

Leta 1897. je sklenila okrajna učiteljska konferencija, da se odpravi z ljubljanskih ljudskih šol brezmiselno risanje po stigmah. Ko se je storil ta korak naprej, so se privrženci risanja po stigmah nekoliko obotavljali; danes pa izprevidi vsakdo, kako previden in pameten je bil ta korak, in ponosni smo, ker smo bili ljubljanski učitelji na Kranjskem prvi, ki smo vrgli med staro šaro risanje po stigmah, ali bolje: vzorce parketnih tvornic. Letos se pa mestni šolski svet resno prizadeva in trudi, da storimo zopet korak naprej in se čim prej uvede na ljubljanskih ljudskih šolah risanje po naravi.*)

Leta 1898 smo dobili za pouk v telovadbi podrobni učni načrt in v zvezi z njim pa novo metodiško urejeno knjigo, ki učitelju jako olajšuje pouk v telovadbi.

Za nemški jezik so se namesto že zastarelih nemških slovnice in beril uvedle Schreiner-Bezjakove I., II., in III. nemška vadnica in namesto starih slovenskih beril sta se uvedli na ljubljanskih šolah Josin-Gangl: II. in III. berilo. Velik korak naprej se je tudi storil pri ljubljanskem ljudskem šolstvu z uvedbo Černivčevih računice, in pravkar se pa sestavlja nova izdaja Razinger-Žumrovega Abecednika in Berila in Slovnice. Vsebina obeh teh knjig bo tako izbrana, da bo ustrezala vsem novejšim pedagoškim načelom.

Svoj čas je bila navada, da so na mestnih šolah ljubljanskih nastavljali samo bivše suplente. Učitelju s kmetov, tudi če je bil še tako izvrstno kvalificiran, je bilo nemogoče priti v Ljubljano v službo, če mu ni bila dana prilika, da je prej nekaj let supliral na mestnih ali pa na privatnih šolah. S takim postopanjem se je godila velika krivica učiteljstvu na kmetih in tudi ljubljanskemu šolstvu ni bilo to v

*) Le ne prehitro! Tu je treba vprašati za svet strokovnjake. Zakaj od risanja do karikiranja ni daleč. Uredn.